

**Житомирський
державний
університет імені
Івана Франка**

**Тернопільський
національний
педагогічний
університет імені
Володимира
Гнатюка**

**Київський
столичний
університет імені
Бориса Грінченка**

Littera Scripta Manet:

**Нові тенденції у перекладознавстві,
філології та лінгводидактиці у контексті
глобалізаційних процесів**

**Матеріали 3-ї Всеукраїнської науково-практичної
конференції здобувачів та молодих учених**

Житомирський державний університет імені Івана Франка,
5 листопада 2025 року

Житомир 2025

УДК 81'255:81'42:001.891

Н-76

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Житомирського державного університету
імені Івана Франка від «28» листопада 2025 року,
протокол № 22*

Рецензенти:

Антонюк Н. М., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, доцент, доцент кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Могельницька Л.Ф., кандидат філологічних наук, доцент, декан факультету педагогічних технологій та освіти впродовж життя Державного університету «Житомирська політехніка»;

Соловйова Л.Ф., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Поліського національного університету.

Littera Scripta Manet : зб. наук. пр. за матеріалами 3-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів та молодих учених "**Нові тенденції у перекладознавстві, філології та лінгводидактиці у контексті глобалізаційних процесів**" / за ред. Полховської М. В., Борисенко Н.Д., Мосієнко О. В., Лисецької Ю. В. Житомир : ЖДУ ім. Івана Франка, 2025. Вип. 11. 406 с.

Збірник містить матеріали доповідей учасників 3-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, здобувачів та молодих учених «Нові тенденції у перекладознавстві, філології та лінгводидактиці у контексті глобалізаційних процесів», яка відбулася 5 листопада 2025 року в Житомирському державному університеті імені Івана Франка в межах відзначення Міжнародного дня науки. Теми доповідей охоплюють лінгвістичну, перекладознавчу та лінгводидактичну галузі.

Матеріали друкуються в авторській редакції. За достовірність фактів, цитат,

власних імен, посилань на наукові та літературні джерела, інші відомості відповідають автори публікації.

Думка редакції може не збігатися з думкою авторів.

©Колектив авторів,2025

© Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2025

68. Лучко О. О. Translation of Biological Terms	194
69. Маліновський І. В. Табуйована лексика в українських перекладах С. Кінга та А. Невілла	196
70. Мальченко Б. С. Культурні реалії в українському перекладі англomовних серіалів	199
71. Мальрчук К. Д. Специфіка відтворення гендерних особливостей у перекладі роману Джейн Остін «Гордість і упередження» українською мовою	201
72. Мамчур Є. Р. Der Romane von e. M. Remarque: Besonderheiten der Übersetzung ins Ukrainische	205
73. Мамчур Ю. Р. Лінгвопрагматичний аналіз навчального контенту цифрових платформ для вивчення іноземних мов	207
74. Марічка А. А. Стилiстичні засоби як чинник формування ідіостилію Елізабет Гаскелл у романі «Північ і Південь»	210
75. Марчук В. О. Відтворення емоційної семантики німецьких фразеологізмів у перекладі українською мовою	213
76. Машталяр К. О. Difficulties In Learning English Vocabulary	217
77. Мельник А. А. Developing Students' Lexical Competence as the Basis of Foreign Language Acquisition)	219
78. Мельник В. О. Медіадискурс у сучасному інформаційному суспільстві	222
79. Мельниченко О. А. Семантична реалізація Modo Subjuntivo в іспанськомовному кінодискурсі	225
80. Міхальова А. О. Generational Representation in Media Discourse	228
81. Мороз А. Р. Норми вживання фемінітивів в іспанськомовному культурному просторі	232
82. Налисник В. В. Відтворення античного колориту у художніх творах	235
83. Нікітіна Є. В. Особливості перекладу словосполучень Business + Noun / Adjective	237
84. Ніколаєць Д. І. Рольова гра як засіб розвитку англomовного усного спілкування учнів старших класів	239
85. Нога К. В. Медична термінологія у фільмах і серіалах: що потрібно знати перекладачу та глядачеві	242
86. Нога К. В. Переклад радянських документів: компетенція білінгва чи професійного перекладача	245
87. Ноговська С. Г. Теоретико-методологічні засади перекладу гумору в іспанськомовній рекламі бобових	247
88. Огороднік Д. С. Використання інтерактивних засобів для розвитку інтонаційних навичок у німецькій мові	251
89. Олещенко Т. М. Функціонування англomовної суспільно-політичної термінології в міжнародних документах	253
90. Олійник С. Б. Developing Sociocultural Competence Through Foreign Literature	256
91. Островська О. А. Відтворення іронії в англо-українському публіцистичному перекладі	259

2. Thomas J. *Cross-cultural Pragmatic Failure*. 1983. URL: https://www.academia.edu/118648162/Cross_Cultural_Pragmatic_Failure?email_work_card=view-paper

3. Richards J. C., Rodgers T. S. *Approaches and Methods in Language Teaching*. 2nd ed. Cambridge University Press, 2001. URL: <https://www.cambridge.org/core/books/approaches-and-methods-in-language-teaching/3036F7DA0057D0681000454A580967FF>

Марічка А. А.
гр. зМАМ-21
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Наук. керівник – к.ф.н, доцент Гарасим Т.О.

СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ІДІОСТИЛЮ ЕЛІЗАБЕТ ГАСКЕЛЛ У РОМАНІ «ПІВНІЧ І ПІВДЕНЬ»

Ідіостиль є складним і багатовимірним явищем, формування якого зумовлене взаємодією низки внутрішніх і зовнішніх чинників. На індивідуальну стилістичну манеру письменника впливають соціально-історичні умови епохи, співвідношення традицій і новаторських тенденцій у його творчості, жанрова специфіка художнього твору, а також особистісні риси митця. Ідіостиллю властиве використання стилістичних прийомів, нових концептів, експресивної та стилістично маркованої лексики, що забезпечують глибину смислового й емоційного наповнення художнього тексту [1, с. 84].

Індивідуальна художня манера Елізабет Гаскелл формується в руслі вікторіанської доби, позначеної індустріалізацією та соціальними контрастами. Роман «Північ і Південь» відображає головні проблеми епохи – протистояння робітничого класу й власників фабрик, зіткнення цінностей промислової Півночі та аристократичного Півдня, пошуки моральної рівноваги між працею, гуманізмом і духовністю. Літературний текст поєднує соціальний реалізм із

психологічною глибиною, що робить його відображенням часу й водночас універсальним дослідженням людських взаємин.

У романі «Північ і Південь» ідіостиль Елізабет Гаскелл реалізується завдяки широкому використанню стилістичних засобів – метафор, епітетів, порівнянь, риторичних конструкцій, діалектизмів та синтаксичних варіацій, які забезпечують не лише естетичний ефект, а й концептуальне навантаження літературного твору.

Одним із ключових засобів є **метафора**, що створює образ індустріального середовища як простору пригнічення: *“The long, straight, hopeless streets of Milton; the black smoke which filled the air and obscured the sky; the never-ceasing din of machinery – all seemed to crush the spirit and weigh upon the heart”* [2, с. 76]. Атмосфера міста відображає не лише соціальну реальність, а й внутрішній стан героїв.

Вживання **епітетів** увиразнює контраст між Північчю і Півднем: *“smoky air of a manufacturing town, all chimneys and dirt like Milton-Northern”* протиставляється *“this air, which is pure and sweet”* [2, с. 56]. Таким чином, простір набуває символічного значення – Північ уособлює боротьбу та працю тоді, як Південь – комфорт і пасивність.

Порівняння допомагають окреслити характери персонажів. Про Маргарет, головну героїню роману, доньку священика, яка уособлює моральну стійкість і духовну силу, йдеться: *“What a queen she is!”* [2, с. 164] Метафоричне піднесення підкреслює її силу, незалежність і благородство. Подібно, у внутрішніх переживаннях Торнтона, власника бавовняної фабрики та представника промислової Півночі, з’являється риторична формула: *“Was it weakness that made him long for her presence? Or was it strength – the strength of love that cannot be denied?”* Риторичні запитання передають напружений емоційний конфлікт героя.

Індивідуалізація мовлення досягається через використання **діалектизмів** у репліках другорядних персонажів, робітників, зокрема Ніколаса Хігінса, Бессі та інших мешканців Мілтона, наприклад, *“I’d ha’ thought yo’ a hyprocrite, I’m*

afear'd, if yo' hadn't, for all yo'r a parson, or rayther because yo'r a parson" [2, с. 294]. Відмінність від літературної мови підкреслює соціальний поділ і додає автентичності.

Такі синтаксичні прийоми, як **інверсія** та **повтори**, створюють ритмічність і мелодійність тексту. У романі зустрічається інтенсивний триразовий повтор: *"The clear conviction dawned upon her, shined bright upon her, that he did love her; that he had loved her; that he would love her"* [2, с. 256]. Подібні синтаксичні конструкції формують емоційну хвилю, що захоплює читача.

Пейзажні описи мають символічний характер, адже Південь постає як гармонійний і світлий простір: *"Seeing the old south country-towns and hamlets sleeping in the warm light of the pure sun..."* [2, с. 497], а натомість Північ – простір важкої праці та випробувань: *"There is a continual smell of steam and oily machinery – and the noise is perfectly deafening"* [2, с. 208].

У багатьох сценах простежується **психологічна деталізація** через внутрішній монолог, до прикладу, у роздумах Маргарет: *"She fell asleep, hoping for some brightness, either internal or external. But if she had known how long it would be before the brightness came, her heart would have sunk low down"* [2, с. 86]. Контраст між *'internal'* / *'external'* акцентує на внутрішній боротьбі героїні.

Важливим елементом стилістики Елізабет Гаскелл є **інтертекстуальні алюзії**, адже образ жінки-миротворця підноситься до символічного рівня. Коли Маргарет зупиняє натовп страйкарів, її постать набуває біблійного забарвлення: *"For she stood between them and their enemy. She could not speak, but held out her arms towards them till she could recover breath. – Oh, do not use violence! He is one man, and you are many"* [2, с. 230].

Таким чином, стилістичні засоби у романі «Північ і Південь» Елізабет Гаскелл створюють емоційно насичений і водночас соціально загострений текст, у якому мова стає інструментом аналізу суспільства й психології особистості. Ідіостиль письменниці вирізняється контрастом, метафоричністю, символізмом і психологізмом, що забезпечує її прозі актуальність і літературну вагу.

Література

1. Семенюк О. А. Ідіостиль автора як відображення його картини світу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. Т. 2. С. 82–85.
2. Gaskell E. *North and South*. London: Penguin Classics, 2003. 448 p.

Марчук В.О.
гр. 21Мд-Фнім
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Наук. керівник – к. ф. н, доцент Анхим О.І.

ВІДТВОРЕННЯ ЕМОЦІЙНОЇ СЕМАНТИКИ НІМЕЦЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У ПЕРЕКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Фразеологічні одиниці є важливою складовою мовної картини світу, адже в них відображаються ментальні, культурні й емоційні коди нації. Вони становлять своєрідне дзеркало духовного досвіду народу, через яке передаються не лише знання, а й оцінки, почуття, реакції на дійсність. Особливу складність становлять фразеологізми, що позначають емоційні стани людини, оскільки вони поєднують у собі мовну образність, експресію та національну своєрідність. Саме ці ознаки зумовлюють труднощі перекладу, адже емоційне навантаження фразеологічних одиниць часто не має прямого еквівалента в іншій мові. Питання відтворення емоційної семантики таких одиниць у перекладі потребує врахування не лише лексико-граматичних, а й когнітивно-культурних чинників, що відображають національну концептуалізацію почуттів.

Метою дослідження є аналіз способів перекладу німецьких фразеологізмів з емоційною семантикою українською мовою та виявлення перекладацьких стратегій, що забезпечують адекватне відтворення емоційного забарвлення. Матеріалом дослідження стали фразеологічні словники *Duden. Redewendungen*, *Schemann Wörterbuch der Idiomatik*, корпус німецької мови *DWDS* та добірка художніх текстів XIX–XXI століть, зокрема романів Й. В. Гете, Г. Гейне, Е. М.